

A DRÁMAPEDAGÓGIA HATÁSA TIZENÉVESEK ÉRTÉKORIENTÁCIÓJÁRA

Novák Géza Máté

Témavezető: Dr. habil Trencsényi László

Absztrakt

Az empirikus kutatásnak, s jelen projekt fejlesztésének legfőbb célja – egy értékközvetítő drámapedagógián keresztül – a biztonságos, értékalapú iskolai légkör megteremtése tanár és tanuló, tanuló és tanuló között a minőségi tanulás érdekében. Drámapedagógiai akciókutatásom témája az iskolai értékközvetítés problematikája, azon belül egy értékközvetítőnek nevezett drámapedagógiai projekt megalkotása. Jelen poszter az empirikus kutatás folyamatáról informál, egyfajta diagnózisként az adatok feldolgozásának és értékelésének jelen (köztes) állapotában.

Kutatás

A kutatás a 2007/2008-as tanévben olyan magyarországi középiskoláknak az osztályaiban zajlott, ahol a két azonos korosztályhoz tartozó csoport (17-19) között a tanulási sajátosságok, a motiváció, és a tanulók szocio-kulturális háttere tekintetében egyaránt igen nagy különbség diagnosztizálható. A vizsgálat azt próbálja kideríteni – kontrollcsoportok bevonásával – hogy a dráma alkalmazása milyen attitűdbeli változást okoz a tizenéveseknek az értékekről való gondolkodásában, illetve értékorientációjában. Mégpedig azoknak a tizenéveseknek az attitűdjében, akik a Harmadik Képzési évtizedben egy időben születtek, kamaszodtak, s most (remélhetőleg érett) ifjú felnőttekké válnak.

Alaphipotézisünk szerint a nevelés folyamatában alkalmazott dráma és színház megsegíti a tizenéveseket az értékválasztásban és értékelsajátításban.

CITY – AZ AKCIÓKUTATÁS SZÍNHÁZI NEVELÉSI KERETE (8x135 PERC)

A tíz hónap alatt megvalósított projekt 8x135 percen tartalmazott osztálytermi színházi nevelési foglalkozást; ezen túl mindkét kutatási területen volt bevezető drámafoglalkozás és visszacsatoló projektértékelés is. Alessandro Baricco City című regényét dramatisztáltuk, amely állandó keretűl szolgált az általunk vizsgált témáknak. A másság és sokféleség elfogadásán keresztül, az elmagányosodással és a szélsőséges egoizmussal szembeni küzdelem vállalásának lehetőségeit kutattuk, fiatal játszóinkat Gould, egy amerikai tizenéves zseni kislány élettörténetébe helyezve. Az egy tanévet átfogó színházi nevelési projektben együtt kerestünk válaszokat arra, hogy vajon a tizenévesek milyen anyagi és szellemi fogyasztói kultúrát alakítanak ki, milyen értékeket követnek, vagy sajátítanak el, hogyan viszonyulnak rendkívül gyorsan változó, globalizálódó világunk legújabb társadalmi problémáihoz.

CÉLCSOPORT-1 (PEST-MEGYEI KÖZÉPISKOLAI OSZTÁLY, MAGAS SES):

17-18 évesek, de még nem végzős évfolyam, legtöbbször együtt, nyelvi előkészítő (nulladik) évfolyamon kezdte a gimnáziumi tanulmányait. Tanulmányi eredményeiket tekintve jók, vagy kiválóak; elszántan és keményen hajlandóak dolgozni az eredményekért. Az osztályfőnök beszámolója szerint főbb érdeklődési körük az irodalom, történelem és az idegen nyelvek, de vannak közöttük, akik fizikusok, mérnökök, vagy közgazdászok szeretnének lenni. Élsportolók is tagjai az osztálynak (köztük ifjúsági világbajnok kajakos). A tánc és egyéb művészetek felé szintén orientálódnak. Legtöbbször értelmiségi szülők gyermeke, a családi megélhetési standard jó, de nem túl magas.

CÉLCSOPORT-2 (BUDAPESTI SZAKKÖZÉPISKOLAI OSZTÁLY, ALACSONY SES):

Az osztályfőnökük szerint: „Az osztályomba járó tanulók rendkívül különbözőek. Néhányan kreatívak, néhányan extrémek, féltékenyek és beszédesek; vannak közöttük, akik megtanulták, hogy a tanulás fontos, néhányan még nem... de mindannyian szeretetre méltók, csak különböző módon. Mindannyian egy szomorú történetet hoztak magukkal: szétört család, megannyi függőség, megannyi bizonytalanság. Harcolnak azért, hogy bent maradjanak az iskolában, és folyamatosan küzdenek önmagukkal is”.

AZ AKCIÓKUTATÁS VÁZLATA

CITY – színházi nevelési projekt (2007/2008: 8x135 perc)

Drámatémák /Mit vizsgáltunk?	Kulcsfogalmak/Tanulási területek
Pre-teszt felvétele	Barátság Bizalom Felelősség
City, 1. jelenet: „Mamy Jane” (avagy hősünk, Gould betelefonál) Mit tudunk meg a barátság feltételeiről? A kortárs közösségek szerveződése. A barátságok és a párcapcsolatok értékprioritások fókákká válnak...	Barátság Bizalom Felelősség
City, 2. jelenet: „Macky” (avagy hősünk, Gould énekel) A fogyasztói társadalomról és a fogyasztói kultúra manipulációinak áldozatairól. Mitől fájdalmas a „kultúra zöreje”?	Társas befolyásolás Manipuláció Fogyasztói társadalom Fogyasztói kultúra
City, 3. jelenet: „Kínai pálcikák” (avagy hősünk Gould már nem szeretne pálcikával enni) A családon belüli erőszakról. Verbális és fizikai agresszivitás. Áldozattá válás. A szenvedésozokás tilalma. Hogyan állítható helyre a családi béke?	Érvelés az igazságért Támogató attitűd Családi béke Agresszor/ Áldozat Kiszolgáltatottság
City, 4. jelenet: „A Ripporter kérdez” (avagy hősünk, Gould Média asszony karmaiba kerül) A média világról. Érték(t)rendek, média értékek, aktuális trendek és divatok vs. kisközösségi értékek, egyéni stílusjegyek...	Média Hatalom Zsenialitás Trendek és divatok
City, 5. jelenet: „Vicces imprók?” (avagy hősünk, Gould nem szeretne szánalmasan szegény lenni, bár úgy érzi, hogy gatlástanul gazdag) A szociális szakadékokról. Eszközaink, lehetőségeink és határaink... Mit gondolunk az „Egyenlő esélyt mindenkinnek” idejéről?	Szociális háttér Kulturális háttér Gazdasági háttér A pénz és a státusz hatalma Eszélyegyenlőség
City, 6. jelenet: „Anyá bolond?” (avagy hősünk, Gould szeretné megérteni a hajszáritó működését) A normákról, a normalitásról és az abnormalitásról. Atomizálódás, elmagányosodás, internet-kommunikáció, függőség.	Normák Órulság Depresszió Lehangoltság Egymásért való felelősség
Értékeinkről (színház és dráma mentes kutatási nap) Strukturált és félig strukturált interjúk, mélyinterjúk felvétele, osztálykirándulás keretében.	Család Szabadság Materiális értékek Generációs szakadék Jövőkép
City, 7. jelenet: „Vagy nézel, vagy játszol” (avagy hősünk, Gould kiül a padra) Hogyan legyünk a saját szerencsénk kovácsai? A munka és a tanulás világa. Önérvényesítés, karrierépítés, verseny az oktatási és munkaerőpiacon.	Önérvényesítés Karrier Tanulás világa Munka világa Jövőkép Tudatosság
Alessandro Baricco – 21. Színház: City. A projekt záró akciója, az egyetemes színházi keretben megvalósuló foglalkozássorozat színházi jeleneteinek összehűzése nyomán készült előadás megtekintése. A színházi előadást és az egész projektet érintő (tanulói és drámatanári) reflexiók megfogalmazása és rögzítése.	Színházi hatás-elemzés Karakterelemzés Történelemzés Projektértékelés Vita Összefoglalás Visszajelzések
Poszt-teszt felvétele Záró interjúk	Értékkorientációs kérdőív skálái szerint A kutatói stáb projektértékelése

TANULÓI VISSZAJELZÉSEK

„Élőszór is, olyan témákat beszélünk/beszéltünk meg, amelyek jelen vannak az életünkben, de más órákon nem foglalkozunk velük – ezen morális és a társadalommal kapcsolatos kérdéseket értek.”
„Nagyon érdekes felfedezés volt, mennyi mindent tesztünk tudatosan vagy öntudatlanul, miközben másokkal beszélgetünk, amelyek egy csomó mindent elárulnak a személyiségünkről.”
„Rájöttünk, hogy különféle nemzetek, csoportok különböző módokon cselekednek, és ezt nem kell zokni venni (nekik fontos lehet az, ami másoknak bántónak tűnhet)”
„Az egész érték van, nem ellenünk. Sok mindent megtudunk egymásról, és értékes időt töltünk együtt. Ha tehetném, minden diák órára jönné be belátnak egy ilyen tantárgyat!” (D, 18)
„...ez a projekt arra készítetett bennünket, hogy együtt dolgozzunk és gondolkodjunk, és mindenre odafigyeljünk! Nagyon élveztem, hogy együtt dolgoztam olyan osztálytársaimmal, akiket nem ismertem túl jól, és megismertem a gondolkodásmódjukat.” (B, 18)
„...a diákoknak néha meg kell állniuk, hogy magukba nézzenek és elgondolkodjanak rajta, hogyan tudnak, és hogyan kéne élniük a Nagyvilágban.”
„A foglalkozáson megpróbáltunk belenézni egy örült srác fejébe a darab és más kreatív játékok segítségével, és lenyűgözött, milyen gazdag az osztálytársaim fantáziája és lelke. A harmadik kérdésre válaszként: szerintem ez volt az a foglalkozás, ami megváltoztatta az osztálytársaimmal való viszonyomat, és – bár természetesen korábban is tiszteltem őket – most még inkább felnézek rájuk.”
„Lehetőséget kínál, hogy kifejezd, sőt kipróbáld magad és elmondad az elképzeléseidet, gondolataidat különféle kérdésekről.”
„Új személynéppel mutatta meg a világot, bár néha farszótának, sőt egyszerű-egyszer idegesítőnek találtam.”
„Ami nekem személy szerint tetszett ebben a programban, az az, hogy szokatlan témákban használhatunk a kreativitásunkat, és hogy együtt kellünk működnie. Ez nagyon fontos volt számomra, mert hajlamos vagyok azt gondolni, hogy az én elképzeléseim a legjobbak, és nem fogadom el mások véleményét.” (Zs, 18)

EDDIGI (RÉSZ)EREDMÉNYEK

A kísérletben résztvevő tanulók száma nemek szerinti bontásban

Iskola	Fiú	Lány	Összesen
BO	13	39	52
ZK	19	11	30
Összesen	32	50	82

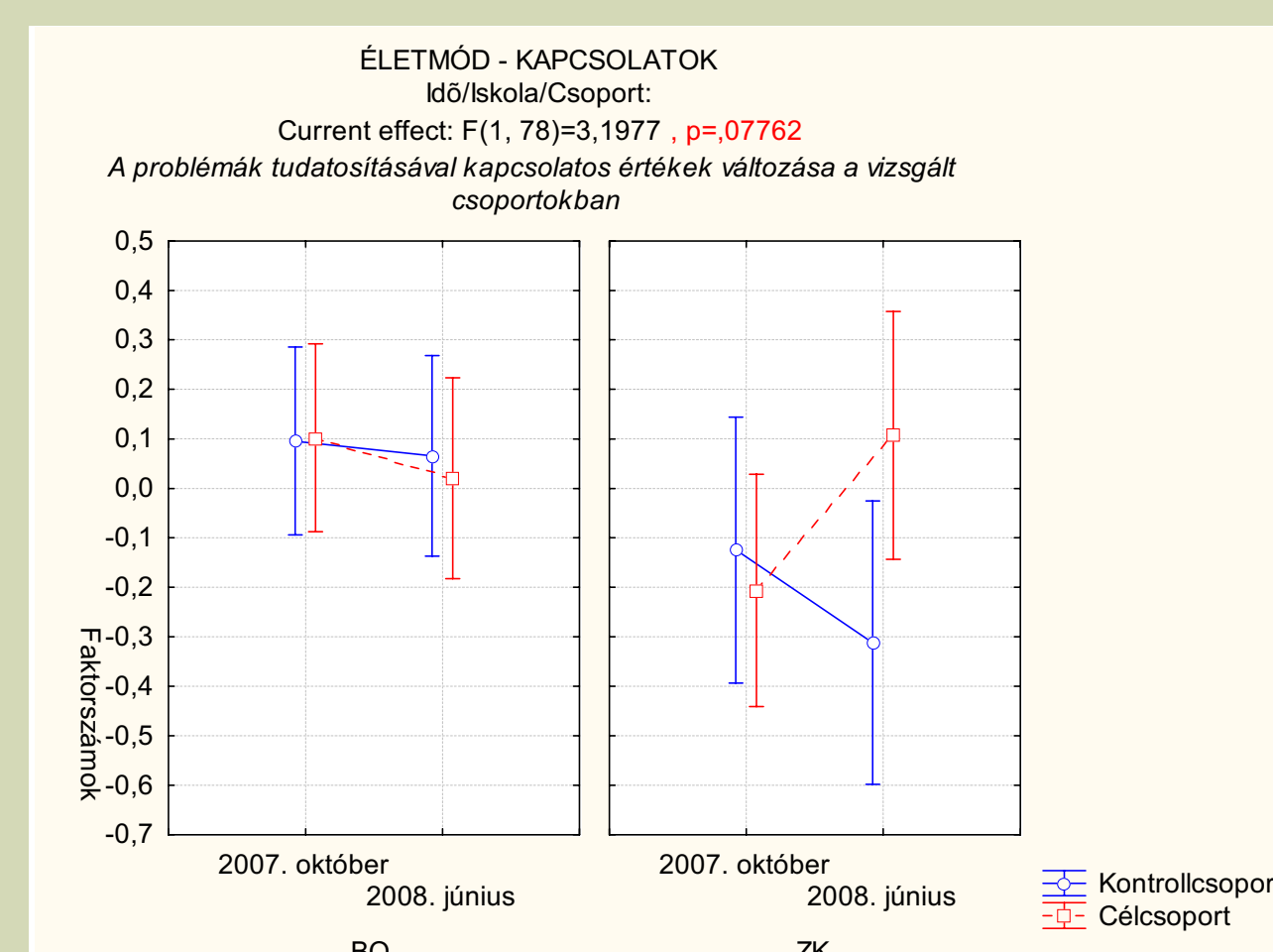
Az iskolák vizsgált csoportjainak tanulói létszáma

Iskola	Célcsoport	Kontroll csoport	Összesen
BO	26	26	52
ZK	13	17	30
Összesen	39	43	82

1. KÉRDŐÍVEK STATISZTIKAI ELEMZÉSE: KAPCSOLATOK/ÉLETMÓD

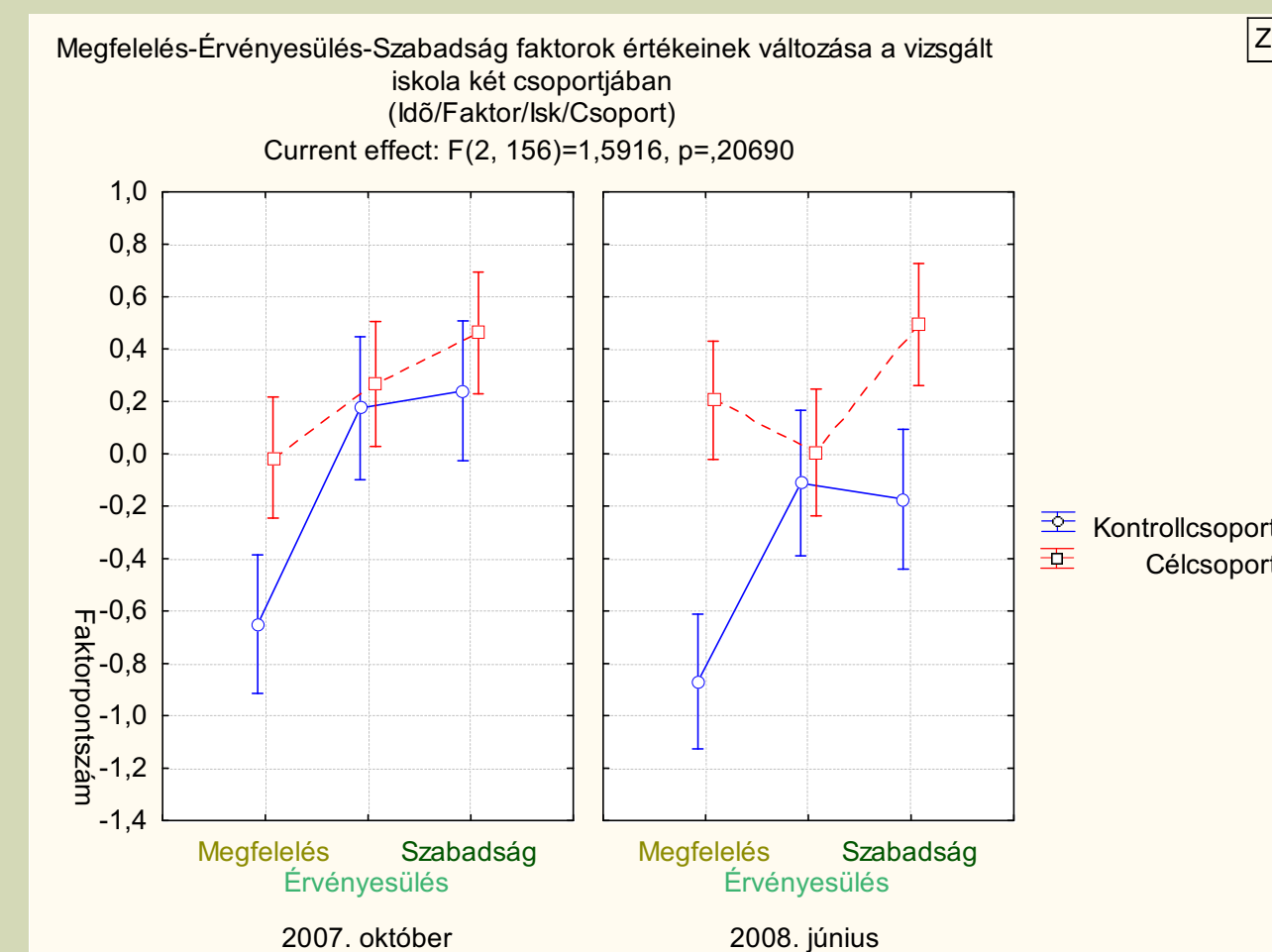
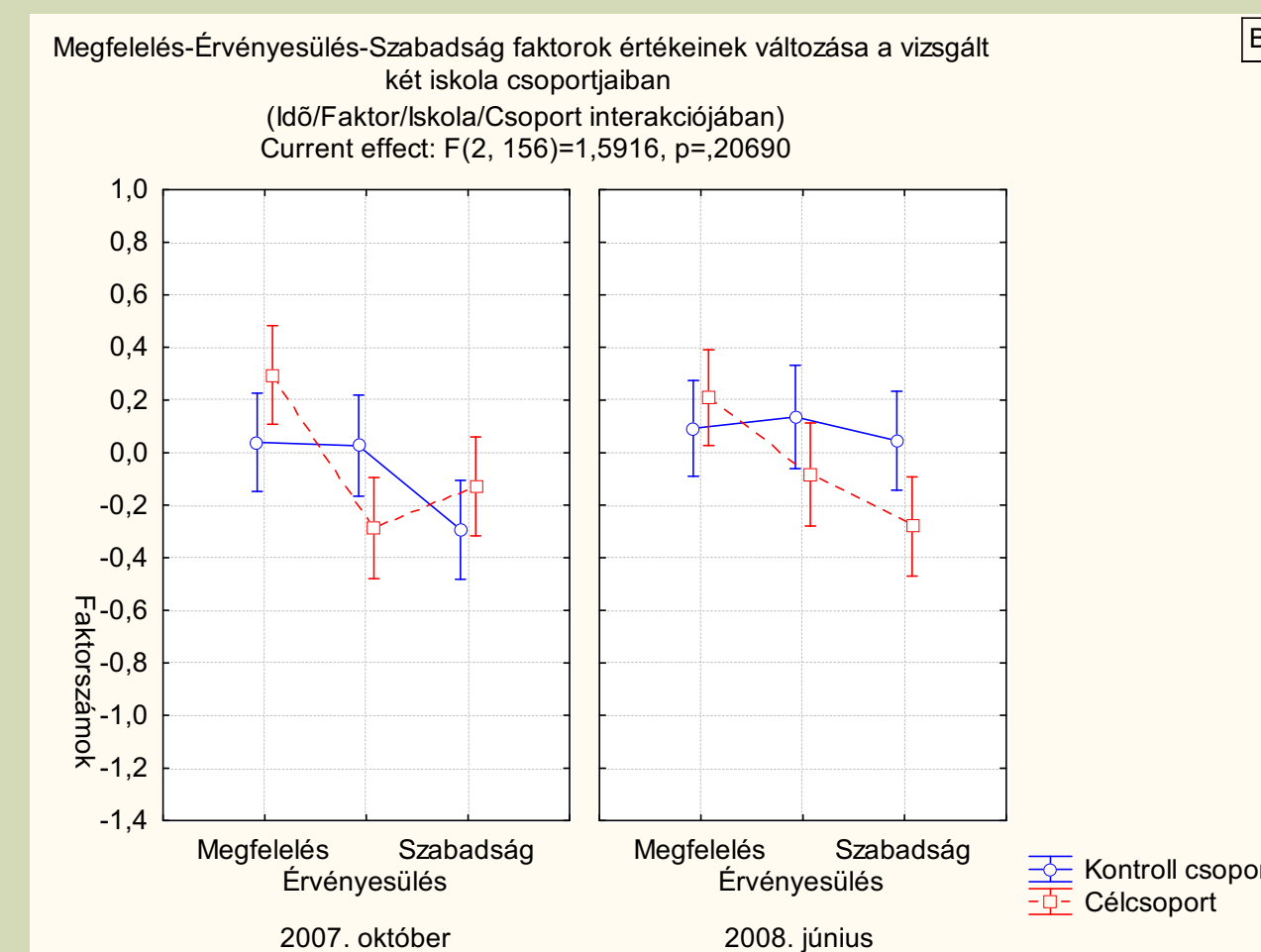
Faktorok rendeződése „TOP 5” (Factor Loadings, Varimax normalized)

Variable	Kapcsolatok	Életmód
Az igazi barátság kialakítása (1)	0,809122	-0,031016
Szegények és gazdagok (2)	-0,164933	0,772260
A tartós párcapcsolat kialakítása (3)	0,728978	0,122381
Érdekes az iskolában, Flasztrizmus (4)	0,179573	0,712536
A trendek és divatok követése (5)	0,280102	0,644482
Alkohol, Drogok, Cigi, Játéktermék, TV, Internet (5)	0,643559	0,211670

BO: az életmóddal kapcsolatos problémák tudatosítása tekintetében egyik csoportban sem volt szignifikáns változás a beavatkozás után.
ZK: a célcsoportban a beavatkozás után az életmóddal kapcsolatos problémák tudatosítása szignifikánsan nőtt a kontrollcsoportéhoz képest.

2. KÉRDŐÍVEK STATISZTIKAI ELEMZÉSE: MEGFELELÉS – ÉRVÉNYESÜLÉS – SZABADSÁG

Faktorok elrendeződése (Factor Loadings, Varimax normalized, Extraction: Principal components)

	Megfelelés - 1	Érvényesülés - 2	Szabadság - 3	Vallásos hit	Megfelelés - 1	Érvényesülés - 2	Szabadság - 3
Becsület	0,626160	-0,460458	0,189182	0,649432	-0,137320	-0,079187	
Életellátás rendelkezni	0,686322	0,238069	-0,006927	0,577893	-0,151367	-0,019613	
Öröm	-0,056124	0,027312	0,823899	0,090812	0,849058	-0,182612	
Szabadság	0,008372	0,157121	0,854303	0,074172	0,525042	0,457471	
Szülők, idősek tisztelete	0,602979	0,204232	-0,160940	0,117592	0,580717	0,152000	
Műveltség	0,601790	-0,044708	0,166668				

KUTATÁSI MÓDSZEREK

Kvalitatív és kvantitatív kutatás-módszertani eljárások:
• statisztikailag feldolgozható kérdőívek
• strukturált, félig strukturált interjúk és strukturálatlan mélyinterjúk
• fókuszcsoportos interjúk
• kvantitatív és kvalitatív tartalomelemzések (CA)
• a foglalkozások videó felvételeinek és jegyzőkönyveinek dokumentumelemzése

Irodalom

BOLTON, G. 1996: Afterword: Drama as Research. In P. Taylor (Ed.), *Researching Drama and Arts Education: Paradigms and Possibilities* (pp. 137-94). The Falmer Press, London.
BOLTON, G. 1998: *Acting in Classroom Drama. A Critical Analysis*. University of Central England, London.
GALLAGHER, K. 2001: *Drama Education in the Lives of Girls*. University of Toronto Press, Toronto.
NOVÁK G. M. 2008: *The Effect of Drama on Teenagers' Value Orientation*. Under Supervision of Prof. László Trencsényi. Poster presentation, Catholic University Leuven.
SEGGERS, M. 2008: *The Relation Between Assessment and Student Learning: Research Evidence, Challenges and Future Directions*. In: JURE of EARLI, K. U. Leuven.
SKULTÉTI D. – PIKO B. 2008: *Fiatalkor értékattitűdjei a társadalmi helyzet tükrében*. In: S. Nagy K. – Orbán A. (szerk.): *Értékek és normák interdiszciplináris megközelítésben*. Gondolat, Budapest.
STRUBOS, J-W. 2008: *Doing Quantitative Content Analysis: Unsitisation, Coding, Reliability and Validity*. In: JURE of EARLI, K. U. Leuven.